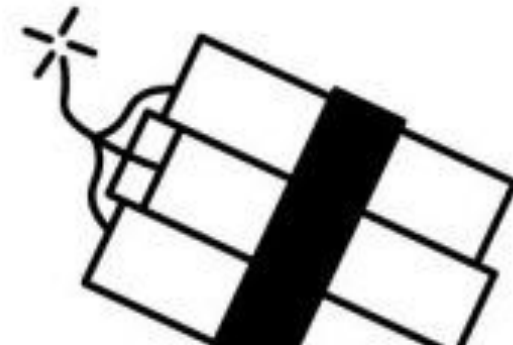

Тема: Ризики воєнного часу. Захист життя і здоров'я в зоні бойових дій, на окупованих і деокупованих територіях.

Захист під час обстрілів, бомбардувань. Шляхи і правила евакуації. Вибір надійного укриття. Як діяти під завалами.

**Правила поведінки
під час обстрілів
і як їх розпізнати**

ШО ЦЕ ГРИМИТЬ?

ЯК РОЗПІЗНАТИ РЕАКТИВНІ СИСТЕМИ ЗАЛПОВОГО
ВОГНЮ – ГРАДИ І СМЕРЧІ

НА ЩО СХОЖЕ?

ПОСТРІЛИ З ЦИХ СИСТЕМ НАГАДУЮТЬ ШУРХІТ, ОСКІЛЬКИ РАКЕТИ ВИПУСКАЮТЬ ОДНА ЗА ОДНОЮ. ЗА ХОРОШОЇ ПОГОДИ ЇХ ЧУТИ НА ВЕЛИКИЙ ВІДСТАНІ. ЗВУК РАКЕТИ, ЩО ЛЕТИТЬ, НАГАДУЄ СВИСТ. РАКЕТИ З ГРАДІВ ЛЕТЯТЬ ТРОХИ ПОВІЛЬНІШЕ, ЗІ СМЕРЧІВ – ШВИДШЕ.

ЩО ЦЕ ОЗНАЧАЄ?

ПОЧУВШИ ТАКІ ЗВУКИ, ЗНАЙТЕ – ВИ В ЗОНІ УРАЖЕННЯ, ПОТРІБНО НЕГАЙНО ЗНАЙТИ УКРИТТЯ.

ЩО РОБИТИ?

ЯКЩО ВИ ПОЧУЛИ ЦІ ЗВУКИ, **У ВАС Є 10 СЕКУНД НА ТЕ, ЩОБ ЗНАЙТИ УКРИТТЯ**. ПІДІЙДЕ НАВІТЬ НЕВЕЛИКЕ ЗАГЛИБЛЕННЯ ЧИ ЯМА. **ЯКЩО ПОРУЧ ТАКОГО НЕМАЄ – ПРОСТО ЛЯГТИ НА ЗЕМЛЮ.**

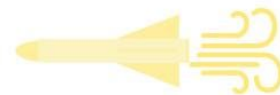

ШО ЦЕ ГРИМИТЬ?

ЯК РОЗПІЗНАТИ АРТИЛЕРІЮ – МІНОМЕТИ І ГАУБИЦІ

НА ЩО СХОЖЕ?

ДОВГИЙ І ТЯГУЧИЙ СВИСТ – ЦЕ ЗВУК СНАРЯДУ, ВИПУЩЕНОГО З МІНОМЕТУ АБО ГАУБИЦІ. МІНИ ЛЕТЯТЬ ТРОХИ ПОВІЛЬНІШЕ, СНАРЯДИ З ГАУБИЦІ – ШВИДШЕ.

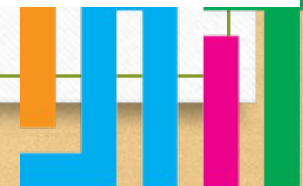

ЩО ЦЕ ОЗНАЧАЄ?

ПОЧУВШИ ТАКІ ЗВУКИ, ЗНАЙТЕ – ВИ ПЕРЕБУВАЄТЕ В ЗОНІ УРАЖЕННЯ ПІД АРТИЛЕРІЙСЬКИМ ВОГНЕМ.

ЩО РОБИТИ?

ЯКЩО ДО ПОЧАТКУ ОБСТРІЛУ, КОЛИ БУЛА ОГОЛОШЕНА ПОВІТРЯНА ТРИВОГА, ВИ НЕ ВСТИГЛИ СХОВАТИСЯ В УКРИТТЯ, ТО У ВАС, СКОРІШЕ ЗА ВСЕ, ВЖЕ НЕ БУДЕ ЧАСУ ТУДИ ДОБІГТИ. ТОМУ ПОЧУВШИ ЦІ ЗВУКИ, **НЕГАЙНО ПАДАЙТЕ В БУДЬ-ЯКЕ ЗАГЛИБЛЕННЯ, ЯМКУ, ЧИ ПРОСТО НА ЗЕМЛЮ**. ТАКИМ ЧИНОМ ВИ ЗМЕНШИТЕ РИЗИК ОТРИМАТИ ПОРАНЕННЯ ЧИ ЗАГИНУТИ.

ШО ЦЕ ГРИМИТЬ?

ЯК РОЗПІЗНАТИ РОБОТУ ППО

НА ЩО СХОЖЕ?

ВИБУХ, СХОЖИЙ НА РОЗРИВ ВЕЛИЧЕЗНОЇ ПЕТАРДИ ЧИ ПОСТРІЛ САЛЮТНОЇ УСТАНОВКИ (ФЕЙЕРВЕРКУ). ВНОЧІ ЗА КІЛЬКА СЕКУНД ДО ЦЬОГО ЗВУКУ МОЖНА ПОБАЧИТИ СПАЛАХ СВІТЛА.

ЩО ЦЕ ОЗНАЧАЄ?

ЯКЩО ВИ ЧУЄТЕ ЦІ ЗВУКИ, ЦЕ ОЗНАЧАЄ, ЩО НАШІ ЗАХИСНИКИ НАНОСЯТЬ УДАРИ ПО ПОВІТРЯНИМ ЦІЛЯМ ВОРОГА – ЛІТАКАМ І РАКЕТАМ.

ЩО РОБИТИ?

ЯК ТІЛЬКИ ВИ ПОЧУЛИ СИРЕНИ, НЕГАЙНО ПРОЙДІТЬ ДО УКРИТТЯ. НЕОБХІДНО ЗАЛИШАТИСЯ В УКРИТТІ, ОСКІЛЬКИ РОБОТА ППО Є НАШОЮ ВІДПОВІДДЮ НА ПОВІТРЯНУ НЕБЕЗПЕКУ ЗІ СТОРОНИ ВОРОГА.

Стрілецька зброя – автомат, кулемет

Має характерний циклічний звук черги.

Він дуже різкий і ритмічно повторюється.

Під час стрілянини найкраще сховатися у приміщенні без вікон і в жодному разі не покидати укриття. Також варто лягти, прикрившись предметами, що здатні захистити вас від уламків і куль.

Якщо ваше житло знаходиться в зоні регулярних бойових зіткнень, бажано затулити вікна мішками з піском чи масивними меблями.

ОФІС
ПРЕЗИДЕНТА
УКРАЇНИ

Кабінет
Міністрів України

СЛУЖБА
БЕЗПЕКИ
УКРАЇНИ

ЩО РОБИТИ?

ПІД ЧАС АРТИЛЕРІЙСЬКИХ ОБСТРІЛІВ СИСТЕМАМИ ЗАЛПОВОГО ВОГНЮ:

- ! Снаряд (ракету) можна помітити та зреагувати, залп реактивної установки добре видно. Вночі це яскравий спалах на обрії, а вдень – димні сліди ракет;
- ! Організуйте постійне спостереження, постійно тримайте у полі зору будівлі та споруди, які знаходяться поруч та які можливо використовувати як укриття. Після сигналу спостерігача є декілька секунд для того, щоб сховатись.
- ! Ховайтеся у підвалі або в іншому заглибленому приміщенні. Вибирайте місце у кутку між несучими стінами та недалеко від вікон та дверей для того, щоб миттєво покинути будинок у випадку попадання снаряду.
- ! Не виходьте з укриття, не почекавши хоча б 10 хвилин після завершення обстрілу, адже після залпу зазвичай ведеться уточнення результатів стрільби і коригування вогню або зміна позиції.

ОФІС
ПРЕЗИДЕНТА
УКРАЇНИ

Кабінет
Міністрів України

СЛУЖБА
БЕЗПЕКИ
УКРАЇНИ

ЩО РОБИТИ?

ПІД ЧАС АРТОБСТРІЛІВ:

- ! Під час артилерійського, мінометного обстрілу або авіаційного нальоту не залишайтеся в під'їздах, під арками та на сходових клітках. Також небезпечно ховатися у підвалах панельних будинків, біля автомобільної техніки, автозаправних станцій і під стінами будинків із легких конструкцій. Такі об'єкти неміцні, ви можете опинитись під завалом або травмуватися.
- ! Якщо вогонь артилерії, мінометний обстріл, авіаційне бомбардування застали вас на шляху, негайно лягайте на землю, туди, де є виступ або хоча б у невелике заглиблення. Захист можуть надати бетонні конструкції (окрім тих, які можуть обвалитися або загорітися), траншеї, неглибокі підземні колодязі, широкі труби водостоку і канави.
- ! Закривайте долонями вуха та відкривайте рот – це врятує від контузії, убереже від баротравми.
- ! Не приступайте до розбору завалів самостійно, чекайте фахівців з розмінування та представників аварійно-рятувальної служби.

Захист життя під час обстрілів і бомбардувань

Захист життя під час обстрілів і бомбардувань

ОФІС
ПРЕЗИДЕНТА
УКРАЇНИ

Кабінет
Міністрів України

СЛУЖБА
БЕЗПЕКИ
УКРАЇНИ

ЩО РОБИТИ?

ПІД ЧАС ОБСТРІЛУ СТРЕЛЕЦЬКОЮ ЗБРОЄЮ:

- ! Під час стрілянини найкраще сховатися у захищеному приміщенні (наприклад, у ванній кімнаті або навіть у самій ванні). Коли це неможливо, варто лягти, прикрившись предметами, які здатні захистити вас від уламків і куль.
- ! Якщо ви потрапили під стрілянину на відкритому місці, краще впасти на землю та закрити голову руками. Ефективним захистом буде будь-який виступ, навіть тротуар, заглиблення в землі або канава. Укриттям також може стати бетонна смітєва урна або сходинки ганку. Не намагайтеся сховатися за автомобілями або кіосками – вони часто стають мішенями.
- ! Де б ви не знаходились, тіло повинне бути у максимально безпечному положенні. Згрупуйтеся, лягте в позу ембріона. Розверніться ногами у бік стрілянини, прикривши голову руками та відкривши рот, щоб близький вибух не завдав шкоди барабанним перетинкам. Чекайте, поки стрілянина не вщухне, а пострілів не буде бодай протягом 5 хвилин.
- ! Якщо ваше житло перебуває в зоні регулярних збройних зіткнень, потрібно зміцнити вікна (наприклад, клейкою плівкою) – це допоможе уникнути розльоту уламків скла. Бажано закрити вікна, наприклад, мішками з піском або масивними меблями.

ОФІС
ПРЕЗИДЕНТА
УКРАЇНИ

Кабінет
Міністрів України

СЛУЖБА
БЕЗПЕКИ
УКРАЇНИ

В ЖОДНОМУ РАЗІ

НЕ ВАРТО

- ! Наближатися до вікон, якщо почуєте постріли;
- ! Спостерігати за ходом бойових дій, стояти чи перебігати під обстрілом;
- ! Сперечатися з озброєними людьми, фотографувати і робити записи у їхній присутності.
- ! Демонструвати зброю або предмети, схожі на неї;
- ! Підбирати покинуту зброю та боєприпаси;
- ! Торкатися вибухонебезпечних та підозрілих предметів, намагатися розібрати їх чи перенести в інше місце – натомість негайно повідомте про їхнє розташування територіальним органам ДСНС та Національній поліції за телефоном «101» та «102»;
- ! Носити армійську форму або камуфльований одяг – краще вдягайте одяг темних кольорів, що не привертає уваги, і уникайте будь-яких символів, адже вони можуть викликати неадекватну реакцію.

Захист життя під час обстрілів і бомбардувань, коли їдете в транспорті

Не можна ховатися!

- Якщо перші вибухи застали в дорозі у транспорті - не розраховуйте, що на ньому швидко зможете втекти від обстрілу. Невідомо в який бік перенесеться обстріл. До того ж паливний бак додає ризик вибуху і пожежі. Тому негайно залишити машину й швидше шукати укриття.
- Відбігти від дороги у напрямку «від будинків та споруд» й залягти на землю.
- Озирніться і пошукайте більш надійне укриття.
- Перебігати варто короткими перебіжками, відразу після наступного вибуху.
- Під стінами сучасних будівель (є ризик зсувів і завалів);
- Під стінами офісів і магазинів (від вибухової хвилі буде падати велика кількість скла)
- Серед будь-яких штабелів, в місцях, заставлених контейнерами, завалених ящиками, будматеріалами (небезпечно тим, що можуть бути легкозаймисті предмети і рідини, виникає ризик опинитися в осередку пожежі;
- У річці, фронтані (вибух бомби чи снаряду у воді навіть на значній відстані дуже небезпечний: сильний гідроудар - і як наслідок - важка контузія).

Правила поведінки на вулиці під час артобстрілу і бомбардування

- Якщо ви почули свист снаряду (він більше схожий на шелест), а через 2-3 секунди – вибух, відразу падайте на землю. Не панікуйте.
- Однак наступний снаряд може пролетіти ближче до вас, а тому замість самозаспокоєння швидко і уважно озирніться навколо: де можна більш надійно сховатися.
- Якщо є якийсь виступ (навіть тротуар – то поруч з ним), канава, будь-яке заглиблення у землі – скористайтесь цим захистом.
- Якщо є якась бетонна конструкція – ляжте поруч з нею. Лежати потрібно, щоб знизити шанс попадання уламків.

Захист життя під час обстрілів і бомбардувань у приміщенні

ЯК ДІЯТИ, ЯКЩО ПОЧНЕТЬСЯ ШТУРМ ВАШОГО МІСТА

ОСНОВНІ ПРАВИЛА:

! Заклейте вікна скотчем

Клеїти слід всю поверхню вікна! Стрічка у стрічку, а не хрест-навхрест. Не підходьте навіть до заклеєних вікон.

! Завжди тримайте свій телефон зарядженим

Будьте готові до того, що світло може вимкнутися.

! Використовуйте світломаскування у нічний час

Якщо вмикаєте світло вночі, робіть так, щоб його не було видно з вулиці. Не позначайте ворогові своє місце перебування.

! Під час обстрілу залишайтеся на місці

Не треба намагатися втекти з місця обстрілу, так ви наражаєте себе на ще більшу небезпеку. Вибігати на вулицю при обстрілі небезпечно

Джерело: Центр протидії дезінформації

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ

ЯКЩО ОБСТРІЛ ЗАСТАВ ВАС У ПРИМІЩЕННІ

ЗАВЧАСНО ПІДГОТУЙТЕ СУМКУ З НЕОБХІДНИМИ РЕЧАМИ:

- питна вода;
- їжа (снеки, батончики);
- ліхтар;
- зарядні пристрої;
- документи;
- ліки;
- ключі від житла та автівки;
- для дітей: улюблені іграшки та книжки

- завчасно зміцніть вікна малярною стрічкою, диванними подушками, або меблями з речами;
- тримайтеся подалі від вікон та скляних поверхонь;
- сідайте на підлогу біля несних стін.

ЯКЩО ВИ В ПРИВАТНОМУ БУДИНКУ:

- ховайтеся в льосі;
- залиште позначку з написом, де ви знаходитесь;
- при перших ознаках обстрілу необхідно стати у дверному отворі, або лягти біля столу чи ліжка;
- прикривайте руками голову.

ЯКЩО КВАРТИРА НА ВЕРХНІЙ ПОВЕРХАХ:

- вийдіть на сходовий майданчик;
- спустіться на кілька поверхів;
- не користуйтеся ліфтом

Захист життя під час обстрілів і бомбардувань у приміщенні

Як діяти, почувши сигнал тривоги

У БУДІВЛІ

- Зайти в укриття (спеціальне укриття, підвал, паркінг)
- Якщо укриття немає, спуститися на перший поверх, сісти на підлогу, триматися подалі від вікон

У КВАРТИРІ

- Якщо **НЕМАЄ** можливості переміститись в укриття
- Знайти приміщення без вікон
- Сісти на підлогу по можливості біля несучої стіни

НІ В ЯКОМУ РАЗІ НЕ ПЕРЕБУВАТИ БІЛЯ ВІКОН

ПІД ЧАС РУХУ

- Зупинитись на узбіччі
- Вийти з машини
- Зайти в найближчу будівлю і діяти за рекомендаціями «У будівлі»

Якщо немає можливості зайти в будівлю чи укриття:

- Відійти від машини
- Лягти на землю біля бордюру, бетонних блоків (якщо є поруч) і закрити голову руками

НА ВУЛИЦІ

- Зайти в найближче укриття чи будівлю і діяти за рекомендаціями «У будівлі»

Якщо такої можливості немає:

- Триматись подалі від магазинів з вітринами
- Лягти на землю біля бордюру, бетонних блоків чи скористатися будь-яким іншим природним укриттям (канави, тощо)
- Закрити голову руками

У ПОТЯЗІ

Пригнутися нижче рівня вікон і закрити голову руками

Правила евакуації

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ НА ЧАС НЕБЕЗПЕКИ ТА СИГНАЛІВ ТРИВОГИ

5. **Тримайся подалі від вікон!** Коли на вулиці відбуваються вуличні бої або ж існує ризик обстрілу, знаходження біля вікон в рази збільшує ризики отримання ушкоджень. Можна отримати осколкове поранення або бути травмованою/им, якщо скло виб'є ударною хвилею.
6. **Постійно стеж за рівнем заряду мобільного телефону та інших гаджетів. Телефон, планшет, ноутбук, павербанк, ліхтарик тощо мають бути завжди зарядженими.**
7. **Якщо ти бачиш озброєних людей, військову техніку, масові заворушення ПОКИНЬ це місце та негайно повідом дорослих.**
8. **Якщо ти, перебуваючи на вулиці, виявив/ла іграшки, мобільний телефон та інші речі чи предмети, які тобі не належать, пам'ятай:**

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ

їх піднімати чи переносити, тому що це можуть бути замасковані вибухонебезпечні пристрої.

ОБОВ'ЯЗКОВО повідом дорослих про свою знахідку!

ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

- **Не віддавай свої документи незнайомим людям** за жодних обставин.
- **Довіряй тільки близьким знайомим** (батьки, родичі, друзі, сусіди, вчителі тощо).
- **Завжди шукай компанію, не переміщуйся наодинці**, а найкраще – завжди знаходься у супроводі знайомих дорослих.
- **Не погоджуйся на пропозиції незнайомих людей.**
- **Не ігноруй звуки сирен**, сигналів про повітряну чи іншу тривогу.
- **Не погоджуйся на розлучення з близькими**, не довіряй тим, хто говорить, що є безпечне місце для дитини, але дорослим там знаходитися не можна.

**НАМАГАЙСЯ ЗБЕРІГАТИ СПОКІЙ.
ТАК ТИ ЗМОЖЕШ ЯСНО МИСЛИТИ,
А ТАКОЖ ПІДТРИМАТИ СВОЇХ БЛИЗЬКИХ!**

ЗВЕРНИ УВАГУ!

У разі порушення твоїх прав **звертайся за допомогою лише до офіційних органів (за телефоном 102 або 116 111)**, людей, які мають знаки розрізнєння (форма, бейджі, спецжилети) посадових осіб державних органів влади: **поліцейських, рятувальників, медиків, працівників соціальної сфери, представників спеціалізованих громадських організацій.**

ТРИВОЖНА ВАЛІЗА

Дія

ДОКУМЕНТИ

ГОТІВКА

ЗАСОБИ ГІГІЄНИ

РЕЦЕПТУРНІ/
СПЕЦИФІЧНІ
ЛІКИ

ЗАПАС ОДЯГУ

ТЕПЛІ РЕЧІ

РАДІОПРИЙМАЧ

ЛІХТАРИК

ЗАРЯДНІ
ПРИСТРОЇ

ЗАПАС ЇЖІ І ПИТНОЇ
ВОДИ НА 3 ДОБИ

ПОСУД, В ЯКОМУ
ЗМОЖЕТЕ
ПРИГОТУВАТИ

Як діяти під завалами

Що робити у разі загрози обвалу будинку

- **Тікайте.** Якомога швидше залиште будівлю
- Не користуйтеся ліфтом, **спускайтеся сходами**
- **Прихопіть гроші й документи** — за умови, що це вас не затримає в приміщенні
- **Повідомте інших людей**, які перебувають у будівлі, про загрозу обвалу
- **Не створюйте тисняву** у дверях під час евакуації
- На вулиці **відійдіть на безпечну відстань від будівлі**. Зупиняйте тих, хто збирається стрибнути з балконів і вікон вище першого поверху

Якщо можливості залишити будівлю немає

- **Займіть найбільш вигідну позицію:** це може бути отвори дверей, кути (якщо в куті стоїть стіл, можна сховатися під ним), місце під балками, каркасами
- **Тримайтеся подалі від вікон**, не виходьте на балкон
- За можливості **перекрийте воду, газ**, знеструмте приміщення

Що робити, якщо трапився завал у зруйнованому будинку

- **Покличте на допомогу.** Повідомте, де ви знаходитесь і що з вами сталося
- **Спокійно чекайте**, поки розберуть завал

Якщо вас ніхто не чує

- Спробуйте **вивільнити руки і ноги**
- Роздивіться, якими предметами вас завалило: якщо вони не надто важкі, спробуйте обережно **розібрати завал**. Намагайтеся не зачепити те, на чому все тримається
- Якщо не бачите, чим вас завалило, або предмети, які на вас впали, дуже важкі, **терпляче кличте на допомогу** кілька годин
- Якщо ніхто не чує, **почніть дужче розбирати завал**
- Звільнившись, **огляньте себе**. Якщо необхідно, надайте собі першу допомогу: зупиніть кровотечу, зафіксуйте зламану кінцівку
- Якщо не маєте змоги вибратися з будинку, **намагайтеся сповістити про себе** (якщо є можливість, скористайтесь телефоном мобільного зв'язку, стукайте по трубах і батареях опалення, голосно кличте на допомогу)
- В очікуванні допомоги намагайтесь **уникнути переохолодження**

Дякую за увагу!
Бережіть себе!

